

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2019.5.15.
JOIN(2019) 9 final

KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az EU és Közép-Ázsia: a szorosabb partnerség új lehetőségei

Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak

Az EU és Közép-Ázsia: a szorosabb partnerség új lehetőségei

BEVEZETÉS

Az Európai Unió (EU) és az öt közép-ázsiai ország (Kazahsztán, a Kirgiz Köztársaság, Tádzsikisztán, Türkmenisztán és Üzbegisztán) **régóta** ápol egymással **fontos kölcsönös érdekeken alapuló kapcsolatot**.

Az EU és Közép-Ázsia együttműködése a *Közép-Ázsiával folytatandó új partnerségre vonatkozó, 2007. évi uniós stratégiával*¹ minden korábbinál magasabb szintre emelkedett. Közép-Ázsia **stratégiai elhelyezkedésű térség, amely Európa és Ázsia találkozásánál fekszik, az EU energiamportjának jelentős részét biztosítja, hetvenmillió lakosával jelentős piaci potenciált hordoz, és biztonságához az EU-nak komoly érdekei fűződnek**, ezért a vele való partnerség egyre fontosabbá válik az EU számára.

Egyes **aktuális közép-ázsiai fejlemények** nyomán **újabb lehetőségek** is kínálkoznak az EU és Közép-Ázsia közötti partnerség szorosabbra fűzésére. Gyakran elhangzik, hogy az EU-nak politikai szinten el kell ismernie a régiós **reformfolyamatokat**, és támogatnia kell a modernizációt. A **regionális együttműködés fellendülésével** – amelynek jó példája a közép-ázsiai vezetők 2018. márciusi első nur-szultáni informális csúcstalálkozója – megnőtt a közös kihívások együttműködésen alapuló megoldásával kapcsolatos uniós tapasztalatok jelentősége is. Az **Európa és Ázsia közötti összeköttetések** fejlesztésére irányuló erőfeszítések fellendülésével felerősödött az érdeklődés a fenntartható összeköttetésekkel kapcsolatos uniós megközelítés iránt. Emellett Közép-Ázsia és **Afganisztán** együttműködésének szorosabbra fűzése új keretekbe helyezte az afganisztáni béke előmozdítására irányuló uniós erőfeszítéseket is. Egyes közép-ázsiai államok aktívabb szerepet kívánnak játszani a **globális és regionális ügyekben**, ami nagyobb lehetőséget teremt az EU-val való együttműködésre is a közös célkitűzések terén.

Az EU térségi szerepvállalásához különböző **fontos eszközök** szolgálhatnak alapul. A közép-ázsiai országok több szempontból is számíthatnak az EU-ra: mint reformfolyamatokat és gazdasági átmenetüket támogató fő donorra és elkötelezett partnerre, a világkereskedelmi rendszerbe való integrációjuk fő támogatójára, a minőségi beruházások és a legmodernebb technológiák forrására, valamint regionális együttműködési erőfeszítéseik természetes támogatójára.

E közös közlemény célja **szilárdabb, korszerű, nem kizárólagos partnerség kialakítása a közép-ázsiai országokkal azzal a céllal, hogy a régió fenntartható, ellenállóképesebb, virágzóbb és szorosan összefonódó gazdasági és politikai térséggé fejlődjön**. A közlemény kiindulópontjául a régióban zajló uniós szerepvállalás eddigi tanulságai szolgálnak, figyelembe véve más releváns stratégiákat, köztük *az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiáját*², *a fejlesztéspolitikáról szóló új európai konszenzust*³, *az Európa és Ázsia közötti összeköttetésekre*

¹ Az EU és Közép-Ázsia: az új partnerségre irányuló stratégia, 10113/07, 2007. május 31.

² Közös jövőkép, közös fellépés: erősebb Európa. Az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiája, 2016. június.

³ Új európai konszenzus a fejlesztéspolitikáról – „A mi világunk, a mi méltóságunk, a mi jövőnk” (HL C 210., 2017.6.30., 1. o.).

vonatkozó uniós stratégiát⁴, valamint az Afganisztánra vonatkozó uniós stratégiát⁵. A közlemény vezérfonala az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendje⁶ lesz.

Az uniós stratégia elsősorban a következő **három, egymással összefüggő és egymást kölcsönösen erősítő prioritásra** terjed ki:

➤ **Partnerség a rezilienciáért**

Az EU együtt fog működni a közép-ázsiai országokkal a társadalmi-gazdasági céljaikat és biztonságukat érintő kihívások előrejelzése és kezelése, valamint a reformok és a modernizáció továbbvitelére való képességük fokozása terén. Támogatni fogja a demokráciát, az emberi jogokat és a jogállamiságot, megerősíti a párizsi éghajlat-politikai kötelezettségvállalások végrehajtására és a régiókon átnyúló környezeti kihívások kezelésére irányuló együttműködést, hogy lehetőségeket lehessen kovácsolni e kihívásokból, valamint fokozni fogja a migrációs együttműködést.

➤ **Partnerség a jólétért**

Az EU együtt fog működni a közép-ázsiai országokkal jelentős növekedési potenciáljuk felszabadításában, és e célból támogatni fogja a versenyképes magánszektor, valamint a stabil és nyitott beruházási környezet kialakítását. Együttműködik a készségfejlesztés, a kutatás és az innováció terén, különös figyelmet fordítva a fiatalokra. Erőfeszítéseket tesz a régió belüli kereskedelem és beruházás strukturális korlátainak felszámolására, támogatja a tagsággal még nem rendelkező közép-ázsiai államok Kereskedelmi Világszervezethez (WTO) való csatlakozását és előmozdítja a fenntartható összeköttetéseket.

➤ **Hatékonyabb együttműködés**

Az EU együtt fog működni a közép-ázsiai országokkal a partnerség intézményi keretének megerősítése terén, elmélyítve a politikai párbeszédet és kibővítve a civil társadalom részvételének lehetőségét. Továbbra is fő fejlesztési partnerként játszik majd szerepet a régióban. Megerősíti a társadalmi diplomáciát, hangsúlyozva mindazokat az előnyöket, amelyeket a partnerség a régió és polgárai számára kínál.

Az EU tiszteletben tartja valamennyi közép-ázsiai partnerének törekvéseit és érdekeit, és továbbra is különbséget tesz az egyes országok sajátos helyzete között, ugyanakkor törekedni fog kapcsolatait elmélyítésére az arra hajlandó és képes közép-ázsiai országokkal. Törekedni fog továbbá a harmadik országokkal és a nemzetközi szervezetekkel való együttműködésre azokban az esetekben, amelyekben ez a szélesebb körű részvétel hozzájárulna az EU és ezen stratégia általános célkitűzéseéhez. Az uniós szerepvállalás egyik sarokkövét továbbra is azok az **új generációs megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások** képezik, amelyeket az EU az egyes közép-ázsiai országokkal megkötött, vagy a jövőben esetlegesen meg fog kötni⁷. E közös közlemény célja, hogy **mozgósítsa** az

---

⁴ Az Európa és Ázsia közötti összeköttetések – Az uniós stratégia építőkövei – A Tanács 13097/18 következtetései (2018. október 15.).

⁵ Afganisztán – A Tanács 13098/17 következtetései (2017. október 16.).

⁶ Világunk átalakítása: fenntartható fejlődési keretrendszer 2030, az ENSZ Közgyűlésén 2015. szeptember 25-én elfogadott határozat.

⁷ Kazahsztánnal az EU már megerősített partnerségi és együttműködési megállapodást írt alá. Kirgizisztánnal és Üzbegisztánnal folyamatban vannak a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodásról folytatott tárgyalások. Tádzsikisztán érdeklődését fejezte ki a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodásra irányuló tárgyalások megkezdése iránt. A megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások olyan keretet hoznak létre, amely nem zárja ki az egyéb olyan meglévő együttműködési

EU és Közép-Ázsia közötti partnerség magasabb szintre emeléséhez igénybe vehető **uniós szakpolitikák és eszközök széles körét**. A közlemény **iránymutatásul** szolgál továbbá az uniós fejlesztési együttműködés és segítségnyújtás **programozásához**.

***

Átfogó prioritás: beruházás a közép-ázsiai regionális együttműködésbe

Az EU-nak komoly érdeke, hogy Közép-Ázsia ne a verseny és a rivalizálás, hanem a szabályokon alapuló együttműködés és összeköttetések régiójává fejlődjön. Az EU elkötelezett az új lehetőségekbe történő beruházás iránt, mivel egyre nagyobb potenciált lát a régió belüli, illetve a régió egészével történő együttműködésben.

A **regionális együttműködésnek** lehetővé kell tennie, hogy a közép-ázsiai államok hatékonyabban kezeljék egymásrautaltságukat, orvosolják sebezhető pontjaikat és közös problémáikat, felszabadítsák gazdasági növekedési potenciáljukat, fokozzák nemzetközi befolyásukat és megőrizték önállóságukat és identitásukat. Jóllehet a közép-ázsiai országoknak maguknak kell meghatározniuk, milyen módon tudják ösztönözni a regionális együttműködés önkéntes formáit, az EU – az integrációs mechanizmusok és a szorosabb összeköttetések előnyeiről szerzett tapasztalatai alapján – **támogatni fogja ezeket a folyamatokat**.

A regionális szintű együttműködési megoldások előmozdításához hozzájárulnak az **EU és Közép-Ázsia közötti párbeszéd** és az **uniós finanszírozású regionális programok** olyan területeken, mint a környezetvédelem, a vízgazdálkodás, az éghajlatváltozás és a fenntartható energia, az oktatás, a jogállamiság, a fenntartható összeköttetések, a drogpolitika, a biztonság és a radikalizálódás megelőzése, a határigazgatás és a régió belüli kereskedelmi eljárások egyszerűsítése.

Amennyiben ez haszonnal járhat az EU és Közép-Ázsia számára, az adott kérdésektől függően ki lehetne terjeszteni a közép-ázsiai országokkal fenntartott párbeszédet és együttműködési programokat a **szomszédos országokra**, például a **keleti partnerség** országaira vagy Afganisztánra is. Közép-Ázsia és **Afganisztán** kapcsolata egyre fontosabb, mivel közös érdekük a biztonság és a stabilitás, a vízgazdálkodás és a hatékony összeköttetések kiépítése. Ezért továbbra is prioritást élvez, hogy Afganisztánt – adott esetben – be kell vonni az EU és Közép-Ázsia közötti párbeszéd üléseibe és regionális programjaiba, valamint az, hogy több olyan háromoldalú együttműködési projektet kell támogatni, amelyben afgán és közép-ázsiai partnerek vesznek részt.

1. PARTNERSÉG A REZILIENCIÁÉRT

Az EU-nak stratégiai érdeke, hogy megerősödjön Közép-Ázsia egészének, valamint a régió egyes államainak és társadalmainak rezilienciája. Ehhez meg kell erősíteni azon képességüket, hogy előre lássák a külső és belső nyomásokat és ellenálljanak azoknak, továbbvigyék a reformokat, és megoldást találjanak a globalizációból, a gyors népességnövekedésből, az éghajlatváltozásból és a környezetkárosodásból, a víz- és energiaforrásokra nehezedő nyomásból, a munkaerő-migrációból és az új biztonsági fenyegetésekből eredő kihívásokra. Mivel a közép-ázsiai országok gazdasági-társadalmi tekintetben eltérő fejlettségűek és különböző modelleket követnek, az EU a legégetőbb problémákra fog összpontosítani, miközben a meglévő erősségekre épít, és erőfeszítéseit azokra a területekre összpontosítja, amelyeken tényleges változások érhetők el. Továbbra is az EU fő prioritásai közé tartozik az egyre több kapcsolódási lehetőséggel rendelkező, ambiciózus fiatal közép-ázsiai

---

kezdeményezésekben való részvételt, amelynek Kazahsztán és Kirgizisztán már tagja. Ilyenek például a szabadkereskedelmi megállapodások vagy az Eurázsiai Gazdasági Unió.

népesség lehetőségeinek előmozdítása, valamint a nők és a lányok társadalmi szerepvállalásának növelése.

1.1. A demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság támogatása

A közép-ázsiai fenntartható fejlődés sikerének kulcsa a demokratikus intézmények megszilárdítása, a polgárok szerepének megerősítése, valamint az inkluzívabb politikai és gazdasági kormányzási struktúrák létrehozása, a jogállamiság előmozdítása, a közintézmények elszámoltathatóságának megerősítése és az emberi jogok tiszteletben tartásának biztosítása. Az emberi jogok tiszteletben tartása ezért továbbra is az EU és a régió országai közötti kétoldalú kapcsolatok alapeleme marad.

Az EU **a nemzetközi normáknak megfelelően továbbra is támogatja az emberi jogok tiszteletben tartását**, különös tekintettel a véleménynyilvánítás szabadságára (beleértve a médiapluralizmust), az egyesülés szabadságára, a nők jogaira, a gyermekek jogaira, a kisebbségek jogaira, a megkülönböztetés elleni küzdelemre, valamint a kínzás megelőzésére és felszámolására. Az EU partnerségek kialakítására is törekszik majd, például az „*Emberi jogi sikertörténetek*” kezdeményezés keretében.

Az EU ösztönözi fogja a közép-ázsiai államokat **az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott szervekkel, ügynökségekkel és különleges eljárásokkal való szorosabb együttműködésre**. Elő fogja mozdítani az olyan **többoldalú emberi jogi fórumokon** folytatott együttműködést, mint az *ENSZ Emberi Jogi Tanácsa* és az *ENSZ Közgyűlésének harmadik bizottsága*. Együttműködést fog folytatni az emberi jogokról és alapvető munkaügyi normákról szóló fő nemzetközi egyezmények és határozatok megerősítése és végrehajtása érdekében, és ehhez a régió kedvezményezett országai esetében igénybe veszi *a fenntartható fejlődésre és a jó kormányzásra vonatkozó különleges ösztönző előírást* (GSP+). A közép-ázsiai országok számára továbbá előnyösek lehetnek az uniós tagállamok azon tapasztalatai is, amelyeket a *Nemzetközi Büntetőbíróság* Római Statútumához való csatlakozáshoz szükséges jogi kiigazítások terén szereztek.

A **civil társadalomnak** a közszféra döntéshozatali folyamataiban való **részvétele** kulcsszerepet játszik a Közép-Ázsiában zajló modernizációs folyamatok fenntarthatósága szempontjából. Az EU támogatni fogja a civil társadalom számára kedvező jogi és politikai környezet kialakítását, amely lehetővé teszi az emberi jogvédők, az újságírók, a független szakszervezeti képviselők, valamint a munkáltatói szervezetek szabad és biztonságos tevékenységét. Az EU minden szinten ösztönözi fogja továbbá civil társadalom és a közigazgatás közötti párbeszédet és együttműködést.

Az EU fokozni fogja a **demokrácia, a jogállamiság és a jó kormányzás** előmozdítására irányuló erőfeszítéseit, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a közintézmények reagálóképesebbé és elszámoltathatóbbá váljanak polgáraik szemében és az országok vonzóbbá váljanak a külföldi befektetők számára. Az EU továbbra is elkötelezett marad a tisztességes és átlátható választási folyamatok előmozdítása iránt. Fokozni fogja az igazságszolgáltatási rendszerek függetlenségének és hatékonyságának előmozdítására irányuló – többek között az Európa Tanáccsal folytatott – jogi és igazságügyi együttműködést. Mivel a régióban továbbra is általános aggodalomra ad okot a **korrupció**, az EU rendelkezésre bocsátja szakértelmét azon országoknak, amelyek meg kívánják tenni a szükséges módosításokat jogszabályaikban és adminisztratív rendszereikben, valamint meg kívánják erősíteni független felügyeleti intézményeiket.

Mivel a **nemek közötti egyenlőség és a nők és lányok társadalmi szerepvállalásának növelése** a radikalizálódás elleni küzdelemtől a magánszektor fejlesztéséig számos területen kedvező továbbgyűrűző hatást gyakorol, az EU – többek között az *ENSZ nőekkel, békével és biztonsággal*

foglalkozó menetrendjének az uniós együttműködés vonatkozó területeibe való integrációja révén – elő fogja mozdítani ezt a kérdést, tekintettel arra, hogy a régióban továbbra is nagyrészt kiaknázatlan a nők és a lányok társadalmi, gazdasági és politikai életben való részvételével kapcsolatos potenciál. E tekintetben fontos szerepet játszhat a **Reflektorfény kezdeményezés**⁸.

Továbbra is prioritás marad a **tisztességes munka és a nemzetközi munkaügyi normák tiszteletben tartásának előmozdítása**. Az EU segíteni fog a *Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO)* alapvető egyezményeinek való megfelelés felé az elmúlt években tett előrelépések megszilárdításában, és ösztönözni fogja a munkaügyi ellenőrzésekről, a foglalkoztatás-egészségügyről és biztonságról, valamint a munkakörülményekről szóló ILO-egyezmények megerősítését és végrehajtását. Az EU elő fogja mozdítani az *üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelveknek* való megfelelést.

E tekintetben – helyi szinten is – kulcsfontosságú lesz az **Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ)**⁹ való együttműködés. Az EU elő fogja mozdítani az EBESZ elveinek és kötelezettségvállalásainak betartását és végrehajtását; erősíteni fogja az autonóm intézményekkel, az *EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalával*, nemzeti kisebbségi főbiztosával és médiaszabadság-képviselőjével való együttműködést; valamint ösztönözni fogja a közép-ázsiai államokat az EBESZ-szel való saját szerepvállalásuk fokozására és az EBESZ régióban zajló helyszíni misszióinak támogatására.

Végezetül az EU a stabil üzleti környezet és a tisztességes munkára vonatkozó menetrend előmozdítása terén meg fogja erősíteni a **Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel** és az ILO-val való együttműködését.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *Regionális programok alkalmazása az EU és Közép-Ázsia közötti, a közép-ázsiai országok közötti és a keleti partnerség országaival való tapasztalatcsere támogatására a jogi és igazságügyi reform, az emberi jogok, a nemzetközi munkaügyi normák, a jó kormányzás, a választási reform és a nők szerepvállalásának erősítése területén*
- *Képzési lehetőségek kialakítása a civil társadalmi aktivisták és az emberijog-védők számára az emberi jogok és az érdekképviseleti készségek terén; továbbá e szereplők határokon átnyúló kapcsolatainak előmozdítása a régióon belül, illetve az EU-ban és a keleti partnerség országaiban működő kollégáikkal*
- *Célzott párbeszéd kialakítása a munkaügyi normákról, valamint az üzleti és az emberi jogokról*

1.2. A határigazgatási, migrációs és mobilitási együttműködés megerősítése és a közös biztonsági kihívások kezelése

Az EU és Közép-Ázsia régóta együttműködik a biztonság területén. **Az EU és Közép-Ázsia közötti magas szintű politikai és biztonsági párbeszéd** rendszeres ülései lehetőséget biztosítanak az átfogóbb biztonsági kihívásokról és a hatékony szakpolitikai válaszlépésekről szóló eszmecsere. Az EU támogatni fogja a régióval folytatott biztonsági együttműködés **integrált megközelítését**, és meg fogja erősíteni az együttműködést a bizonytalanság fő kiváltó okainak – például a szegénység, a társadalmi kirekesztés, a marginalizálódás, a korlátozott politikai részvétel, az intézményi

⁸ A Reflektorfény kezdeményezés az EU és az ENSZ közös kezdeményezése, amely a nők és lányok elleni erőszak felszámolására irányul.

⁹ Az EBESZ-nek valamennyi közép-ázsiai ország tagja.

hiányosságok, a korrupció és a természeti erőforrásokkal való felelőtlen gazdálkodás – kezelése érdekében. Az emberek tartós biztonságához való hozzájárulás érdekében az EU igyekszik együttműködni a közép-ázsiai országokkal a **biztonsági ágazatban**, és fontolóra veszi az ágazat elsámoltathatóságának és az ágazatra irányuló reform hatékonyságának előmozdítását célzó együttműködés lehetőségét.

A veszélyeket megsokszorozhatja az **éghajlatváltozás** és a **környezetkárosodás**. Az EU ezért még szervezesebben be fogja építeni a környezet, az éghajlat és a biztonság közötti kapcsolatot Közép-Ázsiára vonatkozó politikai párbeszédébe, konfliktusmegelőzési, fejlesztési és a humanitárius fellépéseibe, valamint katasztrófakockázat-csökkentési stratégiáiba.

A **terrorizmus és az erőszakos szélsőségesesség** továbbra is kihívás az EU-ban és Közép-Ázsiában egyaránt. Az erőszakos szélsőségesesség, a radikalizálódás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére, valamint a visszatérő terrorista harcosok problémájának kezelésére irányuló együttműködés a jövőben is a partnerség egyik prioritása marad, és a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt kap a Közép-Ázsiával foglalkozó uniós biztonsági terrorizmusellenes szakértői poszt létrehozásával, valamint a civil társadalommal folytatott együttműködés keretében, az emberi jogok folyamatos figyelemmel kísérése mellett. Az EU támogatni fogja az erőszakos szélsőségesesség megelőzésével kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjét, ezen belül az erőszakos szélsőségesesség mozgatórugóira, a megelőző intézkedésekre és az ellenpropagandára irányuló kutatást. Az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása és a nemek közötti egyenlőség figyelembevétele mellett igyekezni fog megerősíteni a helyi közösségek erőszakos szélsőségesességgel szembeni ellenálló képességét, összhangban az *ENSZ erőszakos szélsőségesesség megelőzéséről szóló cselekvési tervével*.

Az EU a korábbi régiós programok tanulságai alapján fokozni fogja a **korszerű, integrált határigazgatás** terén Közép-Ázsiával folytatott együttműködést, és a regionális együttműködési törekvéseket Afganisztánra is kiterjeszti. Az EU a **szervezett bűnözés, a migráncsempészség, az emberkereskedelem és a kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem** terén is további lehetőségeket keres a térséggel való együttműködés fokozására. Az EU továbbra is együttműködik az integrált és kiegyensúlyozott drogpolitikák kidolgozása terén.

Annak érdekében, hogy a közép-ázsiai régióban javuljon a migráció és a mobilitás kezelése, és létrejöjjenek a közép-ázsiai országok, valamint az EU és más partnerországok polgárai közötti személyes kapcsolatok megerősítését lehetővé tevő feltételek, a megerősített együttműködés az emberi jogok teljes mértékű tiszteletben tartása mellett az **irreguláris migráció kezelésére** összpontosít. Ez magában foglalja a határigazgatással, az irreguláris migránsok visszafogadásával és a visszatérők visszailleszkedésével kapcsolatos együttműködést, az **irreguláris migráció kiváltó okainak** kezelését – a szakképzés, a tisztességes munkakörülmények és az otthoni minőségi munkahelyek előmozdításával –, a migráció jogszerű csatornáinak támogatását, valamint az emberkereskedelem áldozatait és a nemzetközi védelemre szoruló személyeket támogató hatékony jogszabályok és rendszerek létrehozását.

Ennek érdekében az EU ösztönözi fogja a közép-ázsiai országokat a **nemzeti migrációs politikák kidolgozására**, a **regionális szintű együttműködésre**, valamint az Egyesült Nemzetek irányelveit követve a **mobilitás és a migráció multilaterális irányításában való együttműködésre**. Ezzel párhuzamosan az EU fokozni fogja a közép-ázsiai országokkal folytatott kétoldalú migrációs és mobilitási párbeszédet és együttműködést, különösen a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások keretében.

Az EU együtt fog működni a közép-ázsiai államokkal a nyílt, szabad és biztonságos kibertér előmozdítása és a **kiberbiztonság** fokozása terén.

Az EU továbbra is együtt fog működni a régióval a **tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása, a kettős felhasználású termékek exportjának ellenőrzése, valamint a nukleáris biztonság és védelem** terén, és ennek során teljes mértékben él a *vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris kockázatok enyhítésével foglalkozó közép-ázsiai kiválósági központ* által kínált lehetőségekkel. Szorosabb párbeszédet fog folytatni a közép-ázsiai államokkal a **válságkezelésről és a békefenntartásról** is.

Az EU-nak érdekében áll továbbá, hogy folytassa a regionális biztonsági struktúrákon – például a **Sanghaji Együtműködési Szervezeten** és a **Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetén** – belüli fejlemények nyomon követését.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *Az EU és Közép-Ázsia közötti magas szintű politikai és biztonsági párbeszédre, valamint a Közép-Ázsiával foglalkozó uniós biztonsági és terrorizmusellenes szakértői poszt létrehozására támaszkodva a gyakorlati együttműködés megerősítése egy szélesebb biztonsági menetrend keretében, ideértve a biztonsági ágazat reformját és irányítását, a hibrid fenyegetéseket, valamint a víz és a biztonság közötti összefüggést is*
- *EU–Közép-Ázsia ad hoc szakértői találkozók tartása az erőszakos szélsőséges megelőzéséről és a terrorizmus elleni küzdelemről, a bevált gyakorlatok megosztása és a határokon átnyúló együttműködés megerősítése érdekében, a vonatkozó nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összhangban*
- *Az EBESZ-szel való együttműködés és a szinergiák erősítése a közép-ázsiai transznacionális fenyegetések megelőzésével és az ilyen fenyegetések elleni fellépéssel kapcsolatban*
- *A drogpolitikai együttműködés folytatása a kábítószeres iránti kereslet csökkentésére irányuló nemzeti politikák további erősítése, valamint a kábítószer-kínálat és a kapcsolódó szervezett bűnözés elleni küzdelem érdekében*
- *A kiberbiztonságra és a hibrid fenyegetésekre vonatkozó szakértelem megosztása, és ezen belül a hibrid kockázatokról szóló uniós felmérés részeként lehetőség biztosítása Közép-Ázsiának a hibrid fenyegetések közös azonosításában való részvételre*
- *A korszerű, integrált határigazgatás terén folytatott együttműködés megerősítése, az EU és Közép-Ázsia, valamint az EU és Afganisztán között régóta fennálló együttműködésre alapozva*
- *A migrációs és mobilitási párbeszéd és együttműködés fokozása a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások és az ENSZ keretében*

1.3. A környezeti reziliencia, az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia és a vízgazdálkodási reziliencia fokozása

Közép-Ázsia egyre súlyosabb környezeti kihívásokkal szembesül. Az éghajlatváltozás nyomán zsugorodnak a közép-ázsiai folyókat tápláló gleccserek és csökken a vízáramlás, ugyanakkor a népesség gyors ütemben növekedik, és ez együttesen a jövőben súlyosítani fogja a régió egyes környezeti problémáit, ami kihathat a gazdasági fejlődésre, a biztonságra és a migrációra.

Az EU hozzájárulhat ahhoz, hogy a régió ezekből a kihívásokból lehetőségeket kovácsoljon. Mivel ezek a kihívások határokon átnyúló jellegűek, és megoldásuk kölcsönös bizalmat és együttműködést feltételez, az EU továbbra is a **regionális megközelítést** támogatja a környezetvédelmi, vízgazdálkodási és éghajlatváltozási együttműködés terén.

Az EU együtt fog működni közép-ázsiai partnereivel a **Párizsi Megállapodás**¹⁰ és a *nemzetileg meghatározott hozzájárulások* végrehajtása terén, és ennek során olyan konkrét intézkedéseket irányoz elő, amelyek az éghajlatváltozás mérséklését, az ahhoz való alkalmazkodást és a katasztrófakockázat-csökkentést célozzák.

Az EU támogatni fogja a közép-ázsiai országokat a szigorú környezetvédelmi normák elfogadásában, és arra fogja ösztönözni azokat, hogy a lineáris termelési modellekről térjenek át a **körkörös gazdaságra**, ahol a termékek a lehető legtovább megőrzik értéküket, az energia- és forráshatékonyság növekszik, miközben a lehető legkevesebb hulladék, széndioxid-kibocsátás és szennyező anyag keletkezik. Ez a fenntartható fogyasztásra és termelésre való átállás jelentős előnyökkel járhat az emberi egészség és életminőség szempontjából, miközben elősegítheti a gazdasági diverzifikációt, új üzleti lehetőségeket teremthet és ösztönözheti a gazdasági növekedést.

Az EU a nap-, szél- és vízenergia terén meglévő regionális potenciálra építve ösztönözni fogja Közép-Ázsia **energetikai reformját** és a **karbonszegény gazdaságra való átállást**. A **megújuló energiával és az energiahatékonysággal** kapcsolatos uniós technológiák és szakértelem rendelkezésre bocsátása, valamint a szabályozási reformokra vonatkozó tanácsadás várhatóan hozzájárul majd a régió energetikai rezilienciájának megerősítéséhez, és segít megvalósítani a régió éghajlat-politikai célkitűzéseit, miközben mindkét fél számára munkahelyeket és üzleti lehetőségeket teremt.

Az EU emellett elő fogja mozdítani a **hatékonyabb környezeti irányítást**, és támogatni fogja a közép-ázsiai államok arra irányuló kapacitásainak kiépítését, hogy a környezetvédelmi szempontokat más szakpolitikákba és közsférabeli döntéshozatali folyamatokba is beépítsék, különösen a környezeti hatások megfelelő értékelése révén. Az EU támogatni fogja a konnektivitási infrastruktúrára irányuló beruházások környezeti fenntarthatóságának biztosítását, valamint a közép-ázsiai országoknak a regionális és globális többoldalú környezetvédelmi megállapodásokhoz való csatlakozását.

A **természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, a biológiai sokféleség védelme** és az **ökoturizmus** tapasztalatainak megosztása hozzájárulhat számos célkitűzés – például a vidékfejlesztés, az ökoszisztémák megőrzése és a környezettudatosság – megvalósításához.

A **víz, a béke és a jólét regionális menetrendjének** előmozdítása továbbra is kulcsfontosságú prioritás marad a régióban, az EU *Tanácsának a vízdiplomáciáról szóló következtetéseivel*¹¹ összhangban. Az EU – az illetékes ENSZ-ügynökségekkel és más partnerekkel egyeztetve – továbbra is ösztönözni fogja azokat a kölcsönösen elfogadható megoldásokat, amelyek javítják a határokon átnyúló vízkészletekkel való méltányos gazdálkodásra irányuló regionális együttműködést. Az EU támogatni fogja az *ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról szóló egyezményéhez*¹² való csatlakozást és az egyezmény végrehajtását, és ösztönözni fogja az **aral-tengeri** együttműködést, valamint a **Kaspi-tenger jogállásával kapcsolatos megállapodás**¹³ végrehajtását.

Az EU – többek között szakértők képzése révén – továbbra is támogatni fogja az **integrált vízkészlet-gazdálkodás** előmozdítására, a szennyvíz csökkentésére, a vízminőség javítására, az infrastruktúra

¹⁰ A dokumentumot 2015. december 12-én írták alá.

¹¹ Vízdiplomácia – A Tanács 13991/18 következtetései (2018. november 19.).

¹² Egyezmény a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról, kelt Helsinkiben, 1992. március 17-én.

¹³ A dokumentumot 2018. augusztus 12-én Aktauiban írták alá.

modernizálására és a modern mezőgazdasági öntözési rendszerek előmozdítására irányuló, a régióval folytatott együttműködést.

Mivel a régióban különösen sok a természeti és az ember okozta veszély, az EU támogatni fogja az új **katasztrófakockázat-csökkentési** szakpolitikák és jogszabályok kidolgozására irányuló nemzeti és regionális erőfeszítéseket. Az EU rendelkezésre bocsátja továbbá polgári védelmi és katasztrófa-elhárítási szakértelmét annak érdekében, hogy ösztönözze a reziliencia és a felkészültség strukturáltabb, regionális megközelítését.

Az EU továbbra is együttműködik a régióban korábban folytatott uránbányászatból származó **mérgező vegyi és radioaktív hulladék** kezelésére irányuló környezeti helyreállítási intézkedések támogatása terén.

Az EU pénzügyi eszközeit, támogatásait és garanciáit – különösen az *Európai Beruházási Bank* (EBB) által és az *Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal* (EBRD) és más multilaterális fejlesztési bankokkal együttműködve biztosított eszközöket, támogatásokat és garanciákat – felhasználva **mozgósítani fogja a közforrásokat és különösen a magántőkét a környezetvédelmi projektek és környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységek** céljaira. A magánberuházások bevonásához alapvető fontosságú lesz a megbízható szabályozási keret előmozdítása.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *A környezet, a víz és az éghajlatváltozás területén működő régióközi és régió belüli együttműködési fórumok és mechanizmusok megerősítése*
- *A megújuló energia előmozdításával kapcsolatos tapasztalatátadás és innovatív finanszírozás fejlesztése*
- *A vízgazdálkodással kapcsolatos tudományos együttműködés és kutatás, valamint az éghajlattal és vízzel kapcsolatos, hatékony szakpolitikai tájékoztatást nyújtó, megbízható adatokhoz való nyílt hozzáférés előmozdítása*
- *Az ENSZ közép-ázsiai regionális megelőző diplomáciai központjával a víz és a biztonság kapcsolatáról folytatott együttműködés megerősítése*
- *A természeti erőforrásokkal és az ökoszisztémákkal való fenntartható gazdálkodás előmozdítása, továbbá a biológiai sokféleségre vonatkozó stratégiai terv és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, a 2020 utáni időszakra szóló keret végrehajtásának folytatása*
- *A körforgásos gazdasággal – különösen a fenntartható hulladékgazdálkodási rendszerekkel és a levegőtisztaság elleni küzdelemmel – kapcsolatos tapasztalatátadás és együttműködés előmozdítása*

2. PARTNERSÉG A JÓLÉTÉRT

Közép-Ázsia Európa és Ázsia találkozásánál, stratégiai szempontból egyre növekvő jelentőségű területen fekszik, fiatal¹⁴ és nagyrészt írástudó népességgel bír, továbbá bőséges természeti erőforrásokkal rendelkezik, így jelentős a növekedési és fejlődési potenciálja. A régióban ugyanakkor egyre inkább felismerik, hogy a globalizáció kihívásainak való megfelelés érdekében új gazdaságfejlesztési modelleket kell elfogadni, és diverzifikálni kell a gazdaságokat. Az EU együtt fog működni a közép-ázsiai országokkal annak érdekében, hogy azok tartós eredményeket érjenek el, ami azt jelenti, hogy fejleszteni kell a magánpiacot, javítani kell a beruházási környezetet, fel kell gyorsítani a zöld és körforgásos gazdaságra való átállást, csökkenteni kell a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségeket, be kell ruházni a humántőkébe és ösztönözni kell a mindenki számára elérhető

¹⁴ A régió lakosságának fele húsz évnél fiatalabb, és a közép-ázsiai gazdaságok munkaerőpiacán évente egymillió új potenciális munkavállaló jelenik meg.

tisztességes munkát, fel kell szabadítani a régió belüli és a régióközi kereskedelemben rejlő lehetőségeket, és elő kell mozdítani a fenntartható összeköttetéseket.

2.1. A gazdasági reformra irányuló partnerség megszilárdítása

Az EU-nak komoly érdeke fűződik ahhoz, hogy támogassa a jelenleg a nyersanyagok vagy alacsony hozzáadott értékű áruk exportjától¹⁵, valamint a migránsok általi hazautalásoktól túlzott mértékben függő közép-ázsiai gazdaságok átalakítását olyan diverzifikált és versenyképes, magánszektorbeli gazdaságokká, amelyek képesek arra, hogy munkahelyeket teremtsenek, integrálódjanak a regionális és globális értékláncokba, és valamennyi gazdasági szereplő számára egyenlő versenyfeltételeket és lehetőségeket biztosítsanak.

Az EU törekedni fog arra, hogy ösztönözze a **fenntarthatóbb és inkluzívabb növekedési modellek** kialakulását a régióban. A gazdasági reformnak és modernizációnak az egész társadalom javát kell szolgálnia, és hozzá kell járulnia az egyenlőtlenségek, a regionális különbségek, valamint a város és a vidék közötti szakadék csökkentéséhez. E tekintetben különösen fontos szerepet játszik majd az EU vidékfejlesztési, regionális politikai és kohéziós tapasztalata.

Az uniós szerepvállalás egyik prioritása a **versenyképes magánszektor** és különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) fejlesztése lesz, tekintettel arra, hogy a magánszektor létfontosságú szerepet játszhat a gazdasági növekedés támogatásában, a nők társadalmi szerepvállalásának növelésében, a tisztességes munka előmozdításában és a szegénység elleni küzdelemben. Az EU elő fogja mozdítani a tőkepiacok fejlesztését és a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés kkv-kre való kiterjesztését, valamint a megbízható szabályozási keretek és költségvetési politikák és a hatékony korrupcióellenes politikák kialakítását. A magánszektor fejlesztése továbbra is az *EU Közép-ázsiai Beruházási Keretének* egyik fő prioritása marad.

Mivel az EU globális szinten a magánberuházások egyik fő forrása, különösen jó lehetőségei vannak arra, hogy a régió országainak kormányaival és az itt működő vállalkozások képviselőivel, valamint a nemzetközi pénzügyi intézményekkel folytatott stratégiai szintű párbeszéd megerősítése révén elősegítse, hogy a közép-ázsiai országokkal kereskedő vagy ott beruházó európai gazdasági szereplők számára **rendezett, átlátható, nyílt, megkülönböztetésmentes és kiszámítható szabályozási és politikai környezet** jöjjön létre.

A magánszektor fejlesztése és a beruházások támogatása során kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a növekedés- és munkahelyteremtő ágazatokra, amelyekben az EU **különleges szakértelemmel és komparatív előnyökkel** bír, mint például a mezőgazdaság és az agrárpar, a környezetvédelem és a vízgazdálkodás, az energia, a közlekedés és a fenntartható turizmus.

Az EU ösztönözni fogja a Közép-Ázsiával folytatandó **vállalkozásközi párbeszédet és együttműködést**, többek között az induló vállalkozások és az üzleti inkubátorházak körében. Elő fogja segíteni a közép-ázsiai országokban az olyan, vállalkozásközi párbeszédet és együttműködést célzó kétoldalú és regionális fórumok létrehozását, mint amilyenek az *európai kereskedelmi kamarák*. Az EU törekedni fog arra, hogy a közép-ázsiai munkaadói és munkavállalói szervezeteket bevonja a különböző kérdésekről – például a beruházási környezetről, az oktatásról, a foglalkoztathatóságról (beleértve a nőket és a lányokat) és a munkaerőpiaci reformról – folytatott párbeszédbe.

---

¹⁵ 2018-ban a régió teljes exportjának csaknem 60% -a szénhidrogénekből és ásványokból állt.

Mivel a hatékony közpolitikák kialakításának előfeltétele a **kiváló minőségű statisztikák** rendelkezésre állása, az EU folytatja a közép-ázsiai országok statisztikai rendszereinek fejlesztésével kapcsolatos munkát.

A közép-ázsiai országokkal folytatott rendszeres kétoldalú konzultációk keretében az EU meg fogja erősíteni a makrogazdasági reformok, **a pénzügyi, monetáris és fiskális politikák, valamint az államháztartás irányítása terén** folytatott eszmecsereket és együttműködést. Támogatni fogja az adósságkezelési stratégiákat és a belföldi kötvénypiacokat, és elő fogja segíteni a monetáris politikai keretek és a pénzügyi rendszer felügyeletének reformját.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *Az üzleti és a beruházási környezet javításának előmozdítása, valamint a magánszektor – különösen a kis- és középvállalkozások – fejlesztésének támogatása az EU és Közép-Ázsia közötti vállalkozásközi párbeszéd és együttműködés, ágazati párbeszéd és technikai segítségnyújtás révén*
- *Az ikerintézményi együttműködés előmozdítása a know-how megosztása és a közép-ázsiai közigazgatások kapacitásának kiépítése érdekében a gazdasági reformok kulcsfontosságú területein*
- *A statisztikai rendszerek fejlesztésével kapcsolatos know-how megosztása*

2.2. A régió belüli és a régióközi kereskedelem és beruházás elősegítése

Több közös erőfeszítésre van szükség az EU és Közép-Ázsia közötti kereskedelmi és beruházási potenciált korlátozó strukturális akadályok kezelése¹⁶, a régió belüli kereskedelem¹⁷ és beruházások fellendítése, valamint Közép-Ázsia világgazdasági integrációjának elmélyítése terén.

Az EU továbbra is ösztönözni és támogatni fogja a közép-ázsiai államok **WTO-csatlakozását**. A WTO-kötelezettségvállalások végrehajtása hozzá fog járulni ahhoz, hogy a közép-ázsiai államok nyitottabbá tegyék gazdaságukat, megerősítsék nemzetközi versenyképességüket, integrálódjanak a globális értékláncokba és részt vegyenek a globális gazdasági kormányzás alakításában. A régióbeli egyenlő versenyfeltételek megteremtése és a vállalkozások iránti bizalom növelése magában foglalja a WTO *közbeszerzésről szóló megállapodásához* (GPA) való csatlakozás előmozdítását is.

Az EU a regionális integrációs mechanizmusok terén szerzett saját tapasztalataira építve támogatni fogja **a régió belüli kereskedelem és beruházások** előmozdítására irányuló közép-ázsiai erőfeszítéseket, többek között a kereskedelem nem vámjellegű akadályainak kezelésére, valamint a szabályozási konvergencia és harmonizáció előmozdítására vonatkozó tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztásával. A szabályozási konvergencia és harmonizáció előmozdításában az eddigi eredmények alapján elengedhetetlen szerepet játszik a *Nemzetközi Szabványügyi Szervezet* és a *Nemzetközi Elektrotechnikai Bizottság* vezette nemzetközi szabványosítási rendszerbe történő integrálódás és egy megbízható minőségbiztosítási rendszer kialakítása.

Az EU a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások és a technikai együttműködési programok segítségével elő fogja mozdítani **az uniós szabályokkal és a nemzetközi és európai műszaki előírásokkal való konvergenciát, illetve összeegyeztethetőséget**, valamint **a kereskedelem technikai akadályainak felszámolását**. Ezek az erőfeszítések meg fogják könnyíteni a kölcsönös

¹⁶ 2018-ban az EU az összes közép-ázsiai ország esetében az első öt helyen álló kereskedelmi és befektetési partnerek között volt, a régióval folytatott kereskedelem azonban nem érte el az EU teljes kereskedelmének egy százalékát.

¹⁷ 2018-ban a régió belüli kereskedelem a régió teljes kereskedelmének 5 %-át tette ki.

piaci hozzáférést, és globális szintű piacra jutási lehetőségeket teremtenek a közép-ázsiai gazdasági szereplők számára, mivel az uniós szabályok és szabványok világszerte elismertek. A közép-ázsiai országok élelmiszer-biztonsági rendszereinek megerősítését célzó állat- és növényegészségügyi intézkedésekkel kapcsolatos párbeszéd fokozása előnyös lenne a helyi fogyasztók és vállalkozások számára, és megkönnyítené az EU-val folytatott kereskedelmet.

Az EU továbbra is együtt fog működni a közép-ázsiai államokkal **az áruk és szolgáltatások kölcsönös piacra jutásának** javítása terén. Az EU fokozni fogja arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a közép-ázsiai kedvezményezett országok jobban kihasználják a **GSP** és a **GSP+** biztosította egyoldalú preferenciális hozzáférést az uniós piachoz, ami ösztönözheti az exportot és a gazdasági diverzifikációt, valamint a munkaügyi normák és a munkakörülmények javítását, továbbá megfelelő módon kiegészítheti a megerősített partnerségi és együttműködési megállapodásokat.

Az EU a vámeljárássok egyszerűsítésének és harmonizálásának előmozdítása érdekében fokozni fogja a Közép-Ázsiával folytatott együttműködést azzal a céllal, hogy előmozdítsa az EU, a *Vámigazgatások Világszervezete* és a WTO **nemzetközi vámügyi előírásainak** való megfelelést. Az EU meg fogja erősíteni a régióval folytatott együttműködést a határokon átnyúló illegális kereskedelem és az adócsalás, az adókijátszás, valamint a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése elleni küzdelem terén. Elő fogja mozdítani továbbá az információcserét a pénzmosás, a korrupció és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem megerősítése terén.

Tapasztalatai alapján az EU továbbra is támogatni fogja a **földrajzi árujelzők** közép-ázsiai országok általi alkalmazását és fejlesztését, ami hozzásegítheti ezeket az országokat ahhoz, hogy a mezőgazdasági termelésüket a nagyobb hozzáadott érték felé diverzifikálják.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *A kereskedelem nem vámjellegű akadályainak kezelésére, valamint a szabályozási konvergencia és harmonizáció előmozdítására vonatkozó uniós tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztásának intenzívebbé tétele*
- *A WTO- és a GPA-csatlakozás támogatása, többek között technikai segítségnyújtás révén*
- *Az állat- és növényegészségügyi intézkedésekkel kapcsolatos párbeszéd fokozása az élelmiszer-biztonsági rendszerek megerősítése érdekében*
- *A szabványosítással és a minőségi infrastruktúrával kapcsolatos tapasztalatok megosztása a régió belüli kereskedelem és az EU-val folytatott kereskedelem megkönnyítése érdekében*
- *A vámeljárássok egyszerűsítésének és harmonizációjának előmozdítása és a határokon átnyúló e-kereskedelem fejlődésének támogatása*
- *A technikai együttműködés fokozása a GSP és a GSP+ által biztosított egyoldalú preferenciális uniós piacra jutás hatékonyabb kihasználása érdekében*
- *A földrajzi árujelzőkkel kapcsolatos tapasztalatok megosztása a mezőgazdasági termelés diverzifikációjának elősegítése érdekében*

2.3. A fenntartható összeköttetések előmozdítása

Az **Európa és Ázsia közötti összeköttetések** fejlesztése jelentős előnyökkel járhat Közép-Ázsia számára a jobb infrastruktúra, a gazdasági diverzifikáció és a regionális és globális értékláncokba való integráció révén. Az EU-nak komoly érdeke fűződik az Európa és Ázsia közötti jól működő kereskedelmi folyosók kifejlesztéséhez, valamint annak biztosításához, hogy az összeköttetések fenntartható, nyitott, inkluzív és szabályokon alapuló módon fejlődjenek, így megfelelő környezet jöjjön létre a fenntartható beruházások számára és egyenlő versenyfeltételek alakuljanak ki a közép-ázsiai vállalkozások számára.

Az Európa és Ázsia közötti összeköttetésekre vonatkozó uniós stratégiával¹⁸ összhangban és a meglévő együttműködési keretek alapján az EU adott esetben **partnerségeket** hoz létre a közép-ázsiai országokkal való **fenntartható összeköttetésekre** vonatkozóan, követve a piaci elveket, biztosítva az átláthatóságot és megfelelően a nemzetközi szabványoknak. Az e területen folytatott együttműködésnek elsősorban a **közlekedésre, az energiára és a digitális összeköttetésekre, valamint az emberek közötti kapcsolatokra** kell irányulnia. Az együttműködés segíteni fog abban, hogy a közép-ázsiai országok ne csak tranzitországgként jussanak fenntartható előnyökhöz, és hozzá fogja segíteni a közép-ázsiai országokat a fenntartható fejlesztési célok és az éghajlat-politikai célok eléréséhez.

Az európai magánberuházások és az uniós regionális együttműködési programok – amelyek a kilencvenes évek eleje óta hozzájárulnak Európának a szomszédaival és Közép-Ázsiával való összekapcsolásához – együttesen kulcsszereplővé tették az EU-t az Európa és Ázsia közötti összeköttetések előmozdításában. Az e területen tett megújult nemzetközi erőfeszítések – így a *transzeurópai hálózatoknak (TEN-T)* az EU-val szomszédos országokra való kiterjesztése, a kínai *Egy övezet, egy út* kezdeményezés és más kezdeményezések – komoly lehetőségeket teremthetnek Közép-Ázsia főbb szükségleteinek kielégítésére.

Az EU és a közép-ázsiai országok fokozni fogják az együttműködést, és biztosítani fogják a szinergiákat a **közlekedési összeköttetések** tervezése és a szükséges szabályozási keretek kialakítása során, beleértve a jól kiépült TEN-T hálózatnak a közép-ázsiai hálózatokkal és más regionális hálózatokkal való – többek között a Dél-Kaukázuson keresztüli – összekapcsolását¹⁹. A cél – a *Közép-ázsiai Regionális Gazdasági Együttműködés* tevékenységéből kiindulva – a kiegyensúlyozott és fenntartható kelet-nyugati és észak-déli szárazföldi közlekedési összeköttetések megvalósítása. E célkitűzés elérése érdekében az EU adott esetben technikai segítséget nyújthat, és hozzájárulhat a fenntartható infrastruktúrafejlesztéshez annak érdekében, hogy segítse partnereit közlekedési rendszereik megtervezése és azok összekötésének biztosítása során. Az EU a közúti vagy vasúti **elektromos közlekedés** előmozdítása révén hozzá fog járulni a szárazföldi közlekedés dekarbonizációjához, és kellő figyelmet fog fordítani a **légi közlekedés és a polgári repülés** fejlesztésére, beleértve a biztonsági kérdéseket is.

A közlekedési összeköttetések fejlesztésére irányuló erőfeszítések alapjául fog szolgálni az EU és Közép-Ázsia közötti további **határigazgatási** együttműködés – ideértve a modern, integrált határigazgatás terén folytatott megerősített együttműködést –, valamint a **kompatibilis árutovábbítási rendszerek** előmozdítása.

Az EU továbbra is előtérbe helyezi Közép-Ázsia szerepének megerősítését **az energiaellátás biztonsága és az EU szállítóinak, forrásainak és útvonalainak diverzifikációja** terén, és ennek keretében értékelni fogja egy *transzkaszpi vezeték* megépítésének lehetőségét is. Az EU együtt fog működni Közép-Ázsiával azon, hogy előmozdítsa a költségcsökkentéshez, a megújuló energiaforrások és energiamegtakarítási technológiák fejlesztéséhez szükséges szabályozási keretek, technológiák és készségek kidolgozását, valamint a beruházások ötvözése és egyéb pénzügyi ösztönzők révén mobilizálja a beruházásokat. Az EU a regionális és régiók közötti villamosenergia-kereskedelem ösztönzése érdekében elő fogja segíteni a villamosenergia-elosztás intelligens és rugalmas

¹⁸ Az Európa és Ázsia közötti összeköttetések – Az uniós stratégia építőkövei – A Tanács 13097/18 következtetései (2018. október 15.).

¹⁹ Az EU–Kína Hálózatfejlesztési Platform keretében előírtaknak megfelelően a résztvevők konzultálni fognak a közép-ázsiai országokkal az Európa és Kína közötti, fenntartható vasútalapú átfogó közlekedési folyosókról szóló közös tanulmányról.

decentralizált hálózatok révén történő korszerűsítését, valamint az **országok közötti összeköttetések** fejlesztését.

Az EU és Közép-Ázsia fokozni fogja a **digitális gazdaság** terén folytatott együttműködést, különös tekintettel a megfizethető, nyitott és biztonságos széles sávú kapcsolathoz és a digitális infrastruktúrához való hozzáférés előmozdítására – beleértve a szükséges szabályozási reformok elfogadását is –; a nagy kapacitású kutatási és oktatási hálózatok fejlesztésének és fenntartásának támogatására; a digitális jártasság és készségek előmozdítására; a digitális vállalkozói készségek és munkahelyteremtés előmozdítására; valamint olyan területek fejlesztésére, mint az e-kormányzat és az e-oktatás. A digitalizáció mint horizontális kérdéskör kulcsfontosságú eleme az EU Közép-Ázsiával folytatott együttműködésének az olyan területeken, mint az integrált határigazgatás, a közigazgatási reform, a kereskedelem, a közlekedési és energetikai infrastruktúra, valamint a kvv-k támogatása. Az EU emellett fokozni fogja a tapasztalatcserét az internet szabadságával és a félretájékoztatás elleni küzdelemmel foglalkozó megfelelő fórumokon.

A *Galileo* műholdas helymeghatározási, navigációs és időmeghatározási szolgáltatások használatával kapcsolatos együttműködés megkönnyítheti a közlekedési összeköttetéseket, és alkalmazásokat biztosíthat az energia- és távközlési hálózatok számára.

Az EU Közép-Ázsia és az EU közös érdekeinek érvényesítése érdekében szorosan együttműködik majd **a harmadik országokkal, a regionális szervezetekkel és a nemzetközi pénzügyi intézményekkel**, hogy elősegítsék a fenntarthatóságot és az egyenlő versenyfeltételeket az összeköttetések terén. Az EU törekedni fog a szinergiákra az Európa és Ázsia közötti összeköttetések előmozdításában részt vevő más kulcsfontosságú partnerekkel, többek között az *Ázsia-Európa találkozót* (ASEM) keretében. A fenntartható összeköttetésekre irányuló projektek támogatására irányuló uniós kötelezettségvállalásnak hozzá kell járulnia a régió más szereplőitől származó beruházási projektek általános minőségének javításához.

Az EU saját pénzügyi eszközei, támogatásai és garanciái és az EBB kölcsönei felhasználásával, valamint a nemzetközi pénzügyi intézményekkel és multilaterális fejlesztési bankokkal együttműködésben kívánja **mozgósítani a közpénzeket, és különösen a magántőkét** a közép-ázsiai fenntartható összeköttetésekre irányuló projektekhez.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *A kétoldalú és a régióközi együttműködés megerősítése a hatékony és fenntartható összeköttetések biztosítása érdekében*
- *Közreműködés az EU és Közép-Ázsia közötti közlekedési folyosóknak a TEN-T hálózatok bővítésére alapuló fejlesztésében*
- *Az energiaügyi együttműködésről szóló jelenlegi egyetértési megállapodások alapján a kétoldalú párbeszéd elmélyítése, valamint adott esetben ad hoc energiaügyi regionális konferenciák szervezése*
- *Az innovatív finanszírozás és a támogatásötvözés alkalmazása a – különösen a megújuló energiára és az energiahatékonyságra irányuló – zöld beruházások további ösztönzése érdekében*
- *Az uniós eszközök (támogatások, támogatásötvözés és garanciák) felhasználása, valamint a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel és más érintett szereplőkkel folytatott konzultációk fokozása a fenntartható összeköttetésekre irányuló projektek támogatása érdekében*

2.4. Beruházás az ifjúságba, az oktatásba, az innovációba és a kultúrába

Közép-Ázsia versenyképessége és társadalmi kohéziója szempontjából kulcsszerepet fog játszani a készségfejlesztés. A közép-ázsiai fiatalok és nők számára biztosított minőségi oktatás, foglalkoztathatóság és tisztességes munkalehetőségek előmozdítása várhatóan elősegíti, hogy a régió megfeleljen a gyorsan változó technológiák követelményeinek, és biztosítsa a gazdasági diverzifikáció megvalósításához és a külföldi befektetők odavonzásához szükséges képzett munkaerőt. A minőségi oktatás és foglalkoztatás biztosítása – többek között a vidéki területeken, illetve a lányok és a nők számára – továbbra is kulcsfontosságú lesz a képzett munkaerő elvándorlása, valamint a radikalizálódás és az erőszakos szélsőségeség megakadályozása szempontjából.

Az EU támogatni fogja a kapacitásépítésre, valamint **az oktatás, a felsőoktatás, a szakoktatás és a szakképzés minőségének** javítására irányuló régióközi és régió belüli együttműködést. Elő fogja mozdítani **az oktatási rendszerek és a munkaerőpiac** közötti szinergiákat, valamint a **digitális oktatást**.

Az EU az *Erasmus+* program segítségével elősegítheti a közép-ázsiai egyetemek korszerűsítését és azt, hogy elérjék **a felsőoktatásra vonatkozó bolognai folyamat és a szakoktatásra és a szakképzésre vonatkozó torinói elvek** célkitűzéseit. Az EU-nak törekednie kell arra, hogy a közép-ázsiai egyetemeken **európai tanulmányok** képzéseket alakítsanak ki. Az uniós tagállamok egyetemeit ösztönözni kell arra, hogy hozzanak létre több **partnerséget és kirendeltséget** a közép-ázsiai egyetemekkel, valamint fejlesszék a régióban a **nyelvoktatást**.

Az EU meg fogja vizsgálni annak lehetőségét, hogy az *európai felsőoktatási térség* mintájára elősegítse egy közép-ázsiai **regionális felsőoktatási térség** kialakítását. Ez lehetővé tenné, hogy a régió országai korszerűsítsék és egymással összeegyeztethetővé tegyék felsőoktatási rendszereiket, miközben erősítsék minőségbiztosítási és elismerési mechanizmusait.

Az EU az *Európai Képzési Alapítvánnyal* együttműködve meg fogja erősíteni a **szakoktatási és szakképzési** együttműködést annak érdekében, hogy az egész életen át tartó tanulás perspektívájában előmozdítsa a fiatalok és a felnőttek foglalkoztathatóságát, és megfeleljen az átalakuló közép-ázsiai országok és a régióban jelen lévő európai befektetők igényeinek.

A Közép-Ázsiával folytatott uniós **kutatási és innovációs** együttműködés segíthet a régió előtt álló kihívások hatékonyabb kezelésében, miközben erősítheti az emberek közötti kapcsolatokat. Az éghajlattal, a vízzel és a környezettel kapcsolatos kihívások kezelésére, valamint az élelmezésbiztonságra és a tiszta és megújuló energiára vonatkozó know-how és innovatív technológiák cseréje segítene előmozdítani a regionális együttműködést azáltal, hogy hiteles, megbízható és hozzáférhető bizonyítékokkal támasztaná alá a szakpolitikákat. Kölcsönösen előnyös lenne a mezőgazdaságra, az egészségügyre, a környezetbarát közlekedésre és a fenntartható városfejlesztésre vonatkozó kutatási együttműködés erősítése is. Az uniós és közép-ázsiai egyetemeknek és kutatószervezeteknek továbbra is támogatniuk kell a kutatói mobilitást és az oktatói csereprogramokat, többek között a *Marie Skłodowska-Curie-cselekvések* keretében.

Az *EU külkapcsolataira vonatkozó kulturális stratégiával*²⁰ összhangban és a „Selyemút” folyosó közép-ázsiai kulturális örökségére építve az EU **kulturális együttműködést** fog kialakítani a régióval a kulturális és kreatív iparágak, a kultúrák közötti párbeszéd és a kulturális örökség megőrzésének területén létrejövő partnerségek, koprodukciónak és cserék előmozdítása érdekében. Az EU e célból meg

---

²⁰ Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia felé, JOIN (2016) 29 final, 2016. június 8.

fogja erősíteni az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetével és a vezető európai kulturális intézményekkel folytatott munkáját. Az EU cserék, képzések és vendégprogramok révén elő fogja mozdítani a művészek és kulturális szakemberek mobilitását, ugyanakkor ösztönözni lehetne a sport területén megvalósuló mobilitást és cseréket is.

Az EU támogatni fogja a Közép-Ázsiára és az EU és Közép-Ázsia közötti kapcsolatokra vonatkozó kutatást, valamint az uniós és közép-ázsiai **kutatók és agytrösztök** közötti interakció lehetőségeinek bővítését.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *A Horizont, az Erasmus+ és a Marie Skłodowska-Curie-programok közép-ázsiai kedvezményezettjei számának bővítése és profiljának diverzifikálása*
- *A vízzel, az élelmiszerekkel és a környezettel kapcsolatos régióközi és régióon belüli kutatási és innovációs együttműködés növelése*
- *A hallgatók, a személyzet és a kutatók, valamint a szakoktatásban és szakképzésben részt vevő tanulók és oktatók régióon belüli és nemzetközi mobilitásának ösztönzése*
- *Közép-Ázsia támogatása az európai felsőoktatási térség mintájára létrejövő regionális együttműködési program kidolgozásában*
- *A fiatalok foglalkoztathatóságára, a nők társadalmi szerepvállalásának növelésére és a foglalkoztatási politikákra vonatkozó párbeszéd és bevált gyakorlatok cseréjének előmozdítása*
- *Szorosabb párbeszéd előmozdítása az EU, a közép-ázsiai hatóságok, a vállalkozásokat tömörítő szervezetek és a szociális partnerek között a készséghiánnyal és a munkaerőpiac modernizációjával kapcsolatban*

3. HATÉKONYABB EGYÜTTMŰKÖDÉS

Az EU törekedni fog a Közép-Ázsiára vonatkozó egységes megközelítés előmozdítására, biztosítva, hogy az egyes ágazati politikák hozzájáruljanak az egyre inkább összefonódó kihívások kezeléséhez. Az új uniós stratégiát az uniós intézményeknek és a tagállamoknak közösen kell végrehajtaniuk, és erősségeik és erőforrásaik között a jelenleginél több szinergiát kell kialakítani.

3.1. A partnerségi struktúra megerősítése, valamint a civil társadalmak és a parlamentek bevonása

A régióközi párbeszéd jelenlegi intézményi keretét az **EU és Közép-Ázsia közötti éves külügyminiszteri találkozó** (az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, a Bizottság alelnöke részvételével), valamint az **EU és Közép-Ázsia közötti éves magas szintű politikai és biztonsági párbeszéd** alkotja.

Szükség esetén az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Bizottság alelnökének és a közép-ázsiai külügyminisztereknek informális ülést is kell tartaniuk az **ENSZ Közgyűlésének** éves üléseihez, az **EBESZ Miniszteri Tanácsa** üléseihez és más nemzetközi ülésekhez és konferenciákhoz kapcsolódóan.

Ezek kiegészítéseképpen fontolóra lehetne venni az EU és Közép-Ázsia közötti ad hoc **vezető tisztviselői értekezletek** tartását is.

A megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások megkötése és hatálybalépése nyomán meg kell erősíteni a közép-ázsiai országokkal fenntartott **kétoldalú kapcsolatok intézményi keretét**, és a miniszteri és vezető tisztviselői szintű rendszeres találkozók kiegészítéseképpen rendszeres emberi jogi párbeszédet kell folytatni.

Mivel az EU és Közép-Ázsia egyaránt elkötelezett a nemzetközi jog, illetve az ENSZ köré épülő, szabályokon alapuló globális rend mellett, az EU **fokozni fogja a többoldalú és regionális fórumokon folytatott együttműködést.**

Tekintettel arra, hogy az Európai Parlament konstruktív szerepet játszik az EU és Közép-Ázsia közötti partnerség közös menetrendjének kialakításában, ösztönözni kell a további **parlamentközi párbeszédet**, többek között rendszeres látogatások révén. Az EU igyekszik a jelenleginél több **magas szintű régiós látogatást szervezni.**

Az EU emellett fokozni fogja a **civil társadalommal, az agytrösztökkel, a helyi önkormányzatokkal, az üzleti szférával, a szociális partnerekkel, a kulturális szervezetekkel, a tudományos körökkel és az ifjúsággal** való együttműködés szorosabbra fűzésére irányuló erőfeszítéseit. Az uniós fejlesztési együttműködés programozásának fontos eleme lesz a civil társadalommal folytatott konzultáció, azzal a céllal, hogy a civil társadalom képes legyen hatékonyabban előmozdítani a kormányzati elszámoltathatóságot és átláthatóságot.

Az EU és Közép-Ázsia közötti éves miniszteri találkozót ki lehetne egészíteni egy informális **„EU–Közép-Ázsia Fórummal”**, amely összefogná a civil társadalom, a tudományos körök és az agytrösztök képviselőit, valamint az EU és Közép-Ázsia tisztviselőit. Ezek az ülések lehetővé tennék a civil társadalom hozzájárulását az EU és Közép-Ázsia közötti partnerség fejlődéséhez, és fokoznák a partnerség láthatóságát.

Azokon a területeken, ahol az érdekek közelednek egymáshoz, az EU meg fogja erősíteni a **hasonlóan gondolkodó és más érintett partnerekkel** a közép-ázsiai ügyekről folytatott konzultációkat a kölcsönös megértés és együttműködés fejlesztése érdekében.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *Az EU és Közép-Ázsia közötti magas szintű politikai és biztonsági párbeszéd és miniszteri találkozók rendszeres ülései között ad hoc vezető tisztviselői értekezletek tartása*
- *Informális miniszteri konzultációk szervezése az ENSZ-közgyűléshez kapcsolódóan, valamint az ENSZ-en és más többoldalú fórumokon belüli közös értelmezések kialakítása és az álláspontok közelítése*
- *Szükség szerint a közép-ázsiai kérdésekkel kapcsolatos, harmadik felekkel folytatott konzultációk elmélyítése*
- *A civil társadalom fokozott bevonása az EU és Közép-Ázsia közötti partnerség továbbfejlesztésébe, többek között egy informális „EU–Közép-Ázsia Fórum” létrehozásával*
- *A parlamentközi kapcsolatok és látogatások nagyobb gyakoriságának ösztönzése*

3.2. Együttműködés a hatás fokozása érdekében

Az elmúlt évtizedben az EU és tagállamai Közép-Ázsia fő fejlesztési együttműködési partnerei voltak²¹. Az EU továbbra is igénybe fogja venni a rendelkezésre álló pénzügyi eszközöket a régió támogatására és a kihívások kezeléséhez való segítségnyújtásra, valamint az EU és Közép-Ázsia közötti partnerség lehetőségeinek maximalizálására. Az elkövetkező években az EU és a régió közötti együttműködést a **Közép-Ázsiára vonatkozó új uniós stratégia** vezérli majd. Az uniós szerepvállalás kulcselemei közé tartozik az **ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendjében** foglalt kötelezettségvállalások teljesítése. **A civil társadalommal és a helyi hatóságokkal folytatott párbeszéd** szintén hozzájárul majd az EU közép-ázsiai prioritásainak

²¹ Az EU a 2014–2020-as költségvetési ciklusban 1,1 milliárd eurót különített el a Közép-Ázsiával folytatandó fejlesztési együttműködésre.

meghatározásához. Fokozni kell a **szinergiát a régióval kapcsolatos tagállami szakpolitikákkal, beleértve a fejlesztési együttműködést is.**

A fejlesztési együttműködés önmagában nem teszi lehetővé a fenntartható fejlesztési célok elérését: azt sokkal inkább **katalizátorként kell használni a magántőke odavonzásához, ami növekedést generál majd.** Az EU-nak a régióban a lehető legjobban ki kell használnia a tágabb értelemben vett fejlesztési segítségnyújtási eszköztárát, ideértve **az együttműködés olyan innovatív módjait**, mint az ikerintézményi együttműködés és a beruházások előtérbe helyezése. A **megerősített partnerségi és együttműködési megállapodások** számos ágazatban lehetőséget nyújtanak a közép-ázsiai országokkal folytatandó politikai párbeszéd megerősítésére, ami hozzájárul a fenntartható fejlesztési célok eléréséhez.

A **nemzetközi pénzügyi intézményekkel** folytatott együttműködés továbbra is fontos szerepet játszik majd a közép-ázsiai fenntartható fejlődés céljait szolgáló köz- és magánfinanszírozás ösztönzésében.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *Az EU és Közép-Ázsia közötti, konkrét ágazatokban folytatandó szakpolitikai párbeszéd megszervezése, valamint e párbeszéd ikerintézményi műveletekkel való támogatása*
- *Adott esetben a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel folytatott együttműködés fokozása*

3.3. A partnerség ismertségének növelése

Az EU közép-ázsiai láthatóságának növelése érdekében az EU-nak és tagállamainak dinamikusabb és célzottabb kommunikációs stratégiát kell kidolgozniuk, amely bemutatja az uniós szerepvállalás indokait, és kiemeli azokat a lehetőségeket, amelyeket az EU és Közép-Ázsia közötti partnerség a régió és polgárai számára hozhat. Ehhez olyan közös üzenetek kidolgozására és – többek között a közösségi média és más új kommunikációs technológiák révén – olyan kommunikációs csatornák meghatározására lesz szükség, amelyek képesek arra, hogy megszólítsák a régió fiataljait, a véleményformálókat, a véleményvezéreket, a civil társadalmat, a tudományos élet szereplőit és általában a médiát.

A területet érintő egyedi kezdeményezéseknek a következőket kell magukban foglalniuk:

- *Szisztematikusabb közös üzenetek kialakítása, valamint az internetes portálok és a közösségi média fokozott használata a régióbeli uniós szerepvállalás kézzelfogható előnyeinek hangsúlyozása érdekében*

***

Felkérjük a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy támogassa a közös közleményben bemutatott megközelítést és intézkedéseket.